

ЧОВЕК У ПЕЈЗАЖУ ЗАПАДНОГ СВЕТА

Из космичких маглина стварали су се светови и живот. Сељењем живота кроз просторе појавио се и човек. Човек и његова историја, кратка неколико хиљада година. Он и све остало сто се креће и помера, шта то значи земљи на њеној површини, а шта она космичким световима. Шта се са човеком дешава пред очима нашим сад у ове дане?

Ако је егзистенција божанства, највиши свесни дух, мудар, моћан и свезнајући створила свет, човек се пита са сумњом да ли је овај свет добар и каква је привилегија бити у њему. У свом надању и падању, у својој величини и беди, будући да је у свету преовладала тежња која више неће живот, уместо бога, човек је мртав. Господе, ко је наш бог? Нестајемо у твом постојању у тајни узрок и тиху промену. Вољом твојом земља се собом храни. Теби све је окренуто и ми на твоје длану. У савршеном твом делу, твоје смо несавршенство.

Ми живимо са природом као њен део, која нас је одредила и собом испунила. Све је једно у једном. Природа се не бави питањима поседовања и власништва, и од ње не можеш да купиш оно што ти није дато. Она неће зауставити своје токове да би се са нама скаменила. У односу на природу, човек је космичка безначајност, али бог га није оставио самог.

Једном је небо проговорило када се појавио свет, створитељ га је подарио са одређеним бројем душа, које се не размножавају својом вечношћу што није случај са телима. Отуда имамо безброј тела без душе. Тако сатана сиђе мраком и усели се у тела бездушна и од тог тренутка човек и зао дух иду упоредо. Забележено је, нема празног простора између неба и земље. Све је испуњено, један део је чист, док другим делом ковитлају нечиста створења и мучитељи. Неки од њих траже мир, неки рат, неки чине добро, неки зло, неки доносе живот, а неки смрт. Тај умножени свет видљив је на првим страницама листова, на телевизијским екранима, у црквеним нишама, за округлим столовима, на сваком месту. Каквих смо их имали у прошлом веку или их имамо, који су прогнали или прогоне народе и од којих бар делом зависи будућност света. Многи су дани и животи изгубљени у име будућности. Познато је да је Европа у задњем веку пролила много словенске крви, та Европа, која може да има и Гетеа и Хитлера. Уоквирени смо рамом света који се припрема за нове ратове и немире, света разврата и злочина. Човек није данас замишљен само о постојању једног народа. Он је забринут

и над овом планетом – створио је средства да је може претворити у тамни облак са кишом од пепела, која би покрила сваки ход историје. Наилазеће доба нам шапуће да није вечно ни човечанство ни његова земља. Оно наслућујуће што долази одвећ је страшно да би се могло сагледати. Ко остане последњи жив, остаје и без гроба и без живота.

Да зајемо мало у пејзаж западног света овог времена, у његове промене и немире, сенке у којима је људско постојање испуњено трагичном слојевитошћу. Облици постојећих система оптерећују свест и човек постаје неспособан да схвати свој положај и патњу у одсутности емотивног односа према свету у коме све више овладава богиња деструкције. Земља није нигде сигурна, немамо мира ни мирног боравишта. Пољуљани су темељи хуманизма, под утицајем неповерења које је створило духовну пометњу. Бежимо у страху од света робота, од понижења и беспомоћности, од пораза и усамљености, од равнодушности света. Око страха је на сваком прозору. Страх се боји када себе види. Зло се трпи од горег страха. Злу би врата била затворена, али се не зна када нам долози. Зло из свога сна извире. Никада није у својој постели. Шупља кост растаче незасито време. Онај оболели део света који је кроз времена нанео неправде државама и народима злочиначким ратовима, жигом лажних нада огрнутих хуманистичком реториком, тај део света сам себи топи и истопиће своје незасито сало. Екстремно техничко западњаштво што више развија технику, тиме убија етику.

Човек као духовно биће мора се бранити од зла, које му намећу системи модерног робовања – што више дозволи себи да тоне у несрећу и зависност, тим повећава снагу оних који желе да располажу његовим животом. Човек се не може помирити са неправилношћу социјалних односа, макар друштво у коме живи било обвијено декоративном демократијом. Идеја о социјалној правди неће усахнути, потребне су промене – свест чисте савести и ума повратиће поверење у човечност. Човеку који је смртан, дат је живот. Верујући да још има мудрости, свет не би смео да себе доведе до уништења. Ако је смрт трајнија од живота, живот би био њена прошлост. Зашто и тај живот претварати у смрт? Ако гусеница негира себе да би се претворила у лептира, она не умире. Живот духа није живот који зазире од смрти и чува се од пустошења. Човек у дубокој старости није се приближио смрти, напротив, он јој је одмакао за онолико колико је стар. Ко године нема, дане броји. Мртвој глави цвеће не мирише, обешена свој коноп не слуги.

Оно што је зашло или протиче уколико је способно да претраје са својим вредностима одупире се времену – стављајући себе на невременски поредак света. Све друго пролази и пролазно је, па се питамо, што је прошло да ли је икад било.

С *ону страну* земног времена и простора, филозофија није кадра да се бори са боговима својом људском коначношћу и знањем. Поштеније је да се мање зна, него да се много тврди. Религије су те које су у те светове унеле своја кићења шарених цветних ливада. Никада и ништа није на истом месту, ни сунце, ни отац сунца. Књига неба умножава своје стране.

Развитком технолошке културе изгледа да свет добија тирански лик. Ово доба својим видљивим и невидљивим вештинама ломи човека под

притиском који га претварају у неслободно биће и постаје број у дугом реду робова. Иако многи живе у милионским градовима, усамљеници су, издвојени један од другог као галебови на залеђеним сантама. Свуда је присутна и видљива бела усамљеност која нема васкресења. Човек виђен у пејзажу западног света све више личи на импресионистичку флеку на непостојећем платну. Замагљени су сви појмови који уздижу живот. Замагљивањем свести осиромашена је пажња према стварном. Стварају се представе аморалног сјаја на линијама без животне осушености.

Људско биће, ионако недовршено, постаје несигурније и својом покретљивошћу грчевито се хвата за оно што има. У сталној је стрепњи да може да изгуби власништво, углед, положај, земљу – и не знајући да земља није његова, већ он њен. Оку гладном и месец је кришка. Свет, зурећи безглаво изгубио је формулу да се заустави, не види да себи долази иза леђа. Сабирати је одузимати са друге стране. Кад би хтео да потражи шта је изгубио у свом кретању, да покупи своје стопе, и у том случају пут би га водио у назад. Са дужим корацима путеви нису краћи. Не иде се за својим стопама, врховима умиру громови. Посматрајући људе, Шопенхауер каже: „Они личе на навијене сатове који раде не знајући за шта.“ Ова мисао могла би бити најближа човеку модерног робовања. Поделом рада време им је отето. Ко нема времена, може ли да има живота? Друштва која много производе говоре о своме сиромаштву, јер никада им није довољно. Ослепели су нагоном за згртањем и не виде да се приближавају царству распадања. У тој невидљивости и слепе повезују заједнички погледи. У тој незаситости ишчезла је ватра критичког мишљења, опустошена је њихова мисао, визици и полет.

Губећи своје индивидуалне особине човек се претвара у роба-робота и постаје послушник. Штити се мислећи на неку будућност у којој га неће ни бити – и он не да постаје ствар него је она изнад њега. Ако је његова вредност у ономе што има, и остане без свега, ко је? Ако изгуби живот, шта је? У животу нема шта да се изгуби сем живот. Ствари су међу стварима, човек је са људима. У сумаглици пејзажа западног света робови-роботи, да би успели на тржишту, морају бити вични да умеју и да продају сами себе. Потискујући особине своје природе, труде се да буду флексибилни са наученим осмехом – губе сигурност, самопоштовање, осећај љубави за друге и постају безлична бића. Кичма ионако није права, зашто би је кривили? Њихове несигурне очи и поглед допуњују ропском мекоћом и лажношћу. У том отуђењу умножавају нетрпељивост, завист, страх, мржњу. Мржња кад би једном заволела, од семена свога би се отровала. Из њихових часовника кукавице оглашавају време. Кукање је несрећи певање. Брзо се нађу у моралној кризи, која нагриза њихова ткива, претвара у савитљиве биљке и дође тренутак када их и најмањи поветарац зањише, па их вихор живота однесе у трулеж.

Модерни роб-робот подређује се нечему неживом. Уже живота може подићи до неба, али га веже облак. Сазидао је високе куле у којима нема свитања, у којима не свићу дани мира и љубави. Они страхују од смрти, не из разлога што ће бити отргнути од живота, него што ће се одвојити од својих предмета, добара, од свеколиког поседовања. Својим животом сами су себе

откинули од живота. Откинута све ка земљи пада, само пламен к небу је окренут. Један који се молио творцу рече: *Господе, обдари врлином ову генерацију, кад погледа у небо зајављено твојим сунцима, да призна да оно није из њених фабрика.*

Модерни креатори стварају друштва да буду зависна од њихових производа – у стању су да потрошача убеде да је вештачко срце боље од правог. Са променом моде измислили су и играчке, и човека можемо срести са неким антенама на глави – добија лик страшила – на очима носи тамна стакла и тако види изврнуту слику природе и света. Причврстио је слушалице, слушајући музику да избегне усамљеност и своју егзистенцијалну празнину. За његов повратак и оздрављење протећи ће много времена. Нема звука да се назад врати, ни семена два пута да труне. Дављенику рука до облака. Дехуманизирани човек спреман је за сваку улогу. Док своје има, туђе броји. Толико је омађијан да у својој несрећи мисли да је срећан, са животом роба верује да је слободан. Не може да се говори о човековој слободи чија је срећа испуњена бојом туге, богатством несталношћу са присуством сиромаштва. Човек је слободан кад зна да су и други слободни.

Друштва у којима се говори да је све слободно, све дозвољено, то су друштва која човека претварају у роба. Од њихових одлука зависи колико ће једна заједница бити независна и имати могућност за личну иницијативу. Ограничава се слобода економске независности – те човек постаје немоћан са сумњом о себи и свету – и као такав подлеже патњи и недаћама модерног робовања. Ломљењем човека да постане самотно створење чине лице овога света повређеним. Савремени роб-робот, зато је тужнији у поређењу са робом прошлости. У робовласничком друштву власници робова могли су да продају своје робове. Човек нашег времена нуди се сам. Данашњем Спартаку одузета је моћ размишљања, врши се контрола ума, усађени су му програми – шта треба да ради и како да живи. Роб у робовласничком друштву имао је незагађене воде и ваздух, могао да окрене леђа сунцу грејући ране и имао је тренутак да мисли, ако не о чему другом оно о свом болу. Знао је да живи у сенци смрти и да је то најсигурнији посед који ће га ослободити свих патњи и страдања. Нико није покушао да му зујање бића представи као музику која ће му подарити слободу. У односу на роба модерне технологије имао је јасније пејзаже, одређеније ликове и чистију слику света и односа. Роб прошлости имао је свој дан и своју ноћ.

Средњи век је био као дуга ноћ без звезда. Када би било неког воза који би водио у средњи век – један део света да би се удаљио од садашњости, од понижавајућег положаја, саможивости и издајства био би на његовом путу. У недостатку осећања за истину помрачене свести употребљавају и злоупотребљавају разне термине да би истина била оно што они желе. Врше се војне агресије у име мира, мали народи се поробљавају у име људских права, новим савезницима постају бивши непријатељи. Бити против таквих демократија, против такве демократије и то је демократија. Стварају просторе без ваздуха, време без прозора, човека без наде. Када би могли божански да

суде, чиме би себе казнили? Када би имали божанске очи, на шта би себи личили? Када би им бог подарио од свога ума, шта би о себи мислили?

Многи су упућивали како је потребно угледати се и окренути се цивилизованом свету. Ти који су указивали на тај свет, вероватно су сада прогледали и могу увидети просторе осветљене жеравицама њивох мисила. То су они који уништавају на стотине хиљада живота и та пространства смрти представљају тлом плодним за демократију. У животињском свету нема врсте која би тако уништавала себе. Зла хемија ове цивилизације, што се више развија, то више човек умире.

Каква је садашњост којом живимо? Куда и где идемо? Које свести управљају државама и народима? У овом времену не временом само слепи мишеви и над понором мирно спавају. Људи недорасли, несигурни, неодговорни, не раде оно што говоре, нити говоре оно што раде. Личе на пауке који у раширеној мрежи политике очекују плен – да би га омотали влакнима њихових права. Они не могу имати снагу да би часно и заслужно опстали у историји. Које је потребно њихово небо и гроб? Они не могу бити светли примери који трајно живе у колективном памћењу. У праву су они који сумњају у све оно што се данас упорно намеће, хвали и уздиже. У таквој клими живота и рада не изненађује што је у свету настала многострука помућеност части и достојанства.

Какав је то занос неких удружених свести да су одабрани да мењају свет у спровођењу како треба да живе земље и народи – изронивши из данашње планетарне супротности запада и истока. На мржњи се не може постићи ни демократија, ни слобода, ни правна држава, ни социјална ни људска правда. Тежња новог пројекта је да свет примора да живи у миру под влашћу једне куполе. У природи све има своју супротност, па и та купола је мора имати. Које је потребан поредак мира са милионима робова? Које је потребна слобода са бајонетима? Нови светски поредак има за циљ да локалне државе морају бити лишене свог суверенитета и да из свести људи отклони њихов индивидуализам, да уништи личност у помањкању осећања о заједништву, традицији и родољубљу. Без обзира на жеље појединих у стварању нових држава и нових светских односа могло би се веровати у неке друге силе, које делују на судбину човека и његово кретање – па зато све предвиђено може да добије обрнути ток. Постоје и неки општи закони у природи који утичу на односе међу људима и токове људске историје. Хиљадама година старе традиције са својим националним културама, огромним историјским наслеђем – са античким и хуманистичким идејама – не могу подлећи новом пројекту који поседује тренутак моћи, стварајући нове геополитичке поделе и не знајући да су на тај начин покренуте и појачане снаге оних на изглед поражених.

Узалудна је била жеља оних који су јели срца храбрих људи, верујући да ће тиме поседовати храброст – као и оних који су пили вина из лобања побеђених па на крају и сами изгубили главе. Лед се ломи о сопствене студи. Оне који желе да мењају свет највероватније ће свет променити. Опозиција која жели да укаже на свест погрешних односа, већ се проглашава терори-